

THE PREPARATORY GRADE BETWEEN DESIRABILITY AND UNDESIRABILITY – ASCERTAINING TRIAL WITH PRACTICAL IMPLICATIONS

Horațiu Catalano, Assist. Prof., PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: In the school year 2012-2013, the preparatory grade made its début in our country's educational system as a result of the enforcement of the National Education Act. The appropriateness of inserting the preparatory grade as a component of the compulsory education has given and still gives rise to epistemic disputes, so that the reactions are between desirability and undesirability, depending on the perception of each actor involved in this approach. I therefore deemed the investigation of the perception of the faculty members directly involved in the specific process of the preparatory grade to be necessary.

Our trial included as many as 151 respondents, faculty members from Bistrița-Năsăud county teaching at the preparatory grade during the 2013-2014 school year. We deem this sample to be representative for our county, because approximately 85 % of the faculty members, both from the urban environment and from the rural one, were questioned.

The research methodology supposed a questionnaire, which had questions pertaining to :

- *the age, the didactic level and the deriving environment ;*
- *the appropriateness of implementing the preparatory grade at the level of the elementary education starting with school year 2012-2013 ;*
- *the extent to which the preparatory grade curriculum is adequate to the age specificity ;*
- *the enunciation of three propositions for the improvement of the preparatory grade curriculum ;*
- *the enumeration of the specific elements of a minimal didactic logistics needed for the optimal operation of the preparatory grade and the enunciation of the real logistics existing in school ;*
- *the grasping of the desirable and undesirable manifestations specific to the preparatory grade pupils and the identification of the possible causes.*

After interpreting the results obtained we may assert that it is possible to improve all the problems linked to the organisation, the implementation and the normal insertion of the preparatory grade, by the joint action of all the decision-making factors, together with the parents and the faculty members, while taking into account the 6-year old psychological specificity and the fact that this age represents a period of transition, of changes from several viewpoints : cognitive, emotional and social.

The curriculum elaborators and the faculty members must focus on the creation of a new architecture of the Curriculum integrated on interdisciplinary, pluri-disciplinary, multi-disciplinary and transdisciplinary levels, organised within the perimeter of certain integrating epistemic cores focused on the development of the key skills, so that the child could become aware of the applicability of what he is taught in school in real specific instances and he may be capable of cross-curriculum-type approaches.

Keywords : preparatory grade, integrated curriculum, key skills, cross-curriculum, didactic logistics.

Introducere

Implementarea clasei pregătitoare în sistemul de învățământ românesc, prin punerea în aplicare a Legii Educației Naționale (LEN) care, conform Articolul 23(1,b), precizează faptul că învățământul primar „cuprinde clasa pregătitoare și clasele I-IV”, iar articolul 29, reglementează organizarea, precum și vârsta copiilor care pot frecventa clasa pregătitoare: „(1) Învățământul primar se organizează și funcționează, de regulă, cu program de dimineață. (2) În clasa pregătitoare sunt înscriși copiii care au împlinit vârsta de 6 ani până

la data începerii anului școlar. La solicitarea scrisă a părinților, a tutorilor sau a susținătorilor legali, pot fi înscriși în clasa pregătitoare și copiii care împlinesc vârsta de 6 ani până la sfârșitul anului calendaristic, dacă dezvoltarea lor psihosomatică este corespunzătoare. (3) În clasa pregătitoare din învățământul special sunt înscriși copii cu cerințe educaționale speciale, care împlinesc vârsta de 8 ani până la data începerii anului școlar. La solicitarea scrisă a părinților, a tutorilor legali sau a susținătorilor legali, pot fi înscriși în clasa pregătitoare și copii cu cerințe educaționale speciale cu vârste cuprinse între 6 și 8 ani la data începerii anului școlar” , a provocat discuții și dezbateri legate de oportunitatea sau inoportunitatea introducerii acestei noi trepte de școlarizare, de avantajele și limitele atribuite în primul rând elevilor, dar și cadrelor didactice, părinților și comunității locale responsabile de instituțiile de învățământ, de alocarea și pregătirea resurselor umane și logisticii necesare punerii în aplicare a normelor metodologice specifice clasei pregătitoare.

Specificitatea legislativă și curriculară a clasei pregătitoare

Tot în LEN, la art. 66, alin. (5), regăsim specificații legate de modul în care pot fi folosite orele alocate disciplinelor școlare: „programa școlară acoperă 75% din orele de predare și evaluare, lăsând la dispoziția cadrului didactic 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu respectiv. În funcție de caracteristicile elevilor și de strategia școlii din care face parte, profesorul decide dacă procentul de 25% din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu este folosit pentru învățare remedială, în cazul copiilor cu probleme speciale, pentru consolidarea cunoștințelor sau pentru stimularea elevilor capabili de performanțe superioare, conform unor planuri individuale de învățare elaborate pentru fiecare elev”. Astfel, fiecare cadru didactic are la dispoziție 25% din totalul orelor alocate fiecărei discipline, ore care pot fi folosite pentru activități de remediere/consolidare/stimulare, ținând cont de particularitățile specifice fiecărei clase.

Prin OMEN 3418/2013 au fost aprobate programele adaptate în funcție de noutățile apărute în Planul-cadru pentru învățământul primar aprobat prin OMEN 3371/2013, astfel că, toate competențele și conținuturile au caracter obligatoriu și disciplinele din trunchiul comun au alocat un număr fix de ore.

Curriculumul specific acestei clase este invocat în articolul 68.(4): „Curriculumul pentru clasele pregătitoare urmărește dezvoltarea fizică, socioemoțională, cognitivă, a limbajului și comunicării, precum și dezvoltarea capacităților și a atitudinilor în învățare, asigurând totodată punțile către dezvoltarea celor 8 competențe-cheie”, stabilite în cadrul Programului Comisiei Europene „Education & Training 2010”, grupul de lucru „Basic Skills Entrepreneurship and Foreign Languages”.

Definiția competențelor-cheie, în accepțiunea specialiștilor Comisiei Europene, este următoarea: *Competențele-cheie reprezintă un pachet transferabil și multifuncțional de cunoștințe, deprinderi/abilități și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru incluziune socială și inserție profesională. Acestea trebuie dezvoltate până la finalizarea educației obligatorii și trebuie să acționeze ca un fundament pentru învățarea în continuare, ca parte a învățării pe parcursul întregii vieți.*

Cele opt competențe-cheie pe care trebuie să se concentreze sistemele de învățământ europene sunt:

- *comunicarea în limba maternă;*
- *comunicarea în limbi străine;*
- *alfabetizarea matematică și competențe de bază în științe și tehnologii;*
- *competențe ITC;*
- *a învăța să înveți;*
- *competențe civice și interpersonale;*
- *competențe antreprenoriale; sensibilitatea la cultură.*

Reacțiile legate de oportunitatea sau inoportunitatea introducerii clasei pregătitoare sunt diferite, în funcție de percepția fiecărui actor implicat în acest demers. Astfel, susținătorii clasei pregătitoare invocă următoarele argumente:

- ✓ în mediul rural foarte mulți preșcolari nu frecventează grădinița, ajungând în clasa I cu un nivel de pregătire extrem de redus (formarea deprinderilor de bază lasă de dorit, nivel extrem de redus de cunoștințe, socializarea secundară este șubrezită de conținut etc);
- ✓ în mediul urban numărul de locuri din grădinițele cu program prelungit este cu mult mai mic comparativ cu solicitările părinților, în această situație grupele sunt supradimensionate, de la 30 până la 40 de copii în grupă;
- ✓ la vârsta de 6 ani copiii sunt dezvoltați fizic, cognitiv și emoțional pentru a face față cu succes școlarității;
- ✓ în majoritatea țărilor Uniunii Europene debutul școlarității se realizează la 6 ani;
- ✓ introducerea clasei pregătitoare contribuie la reducerea absenteismului.

Argumentele susținute de cei care sunt, fie împotriva introducerii clasei pregătitoare, fie pentru organizarea acesteia în cadrul grădiniței sunt:

- ✓ cadrele didactice care predau la clasa pregătitoare nu sunt formate suficient și nu există o abordare unitară în ceea ce privește punerea în practică a programelor specifice, fiecare cadru didactic urmează demersuri personalizate, în funcție de pregătirea inițială, în funcție de experiența proprie sau după bunul plac;
- ✓ unii dintre copiii de această vârstă au nevoie de supraveghere la toaletă și în pauză;
- ✓ în multe școli spațiul este improvizat, neadaptat specificului de vârstă, multe laboratoare fiind desființate pentru a se amenaja săli pentru clasele pregătitoare;
 - ✓ actuala programa prevede îmbinarea orelor de curs cu jocul, or acest lucru nu poate fi realizat în școli, unde nu există locuri de joacă special amenajate.

În vederea ameliorării tuturor problemelor legate de organizarea, implementarea și introducerea în condiții de normalitate a clasei pregătitoare trebuie ca toți factorii de decizie, împreună cu părinții și cadrele didactice să-și reconsidere atitudinea, ținând cont de specificul psihologic al vârstei de 6 ani, perioadă de tranziție, de schimbări pe multiple planuri: cognitiv, afectiv și social.

Scopul studiului

Acest studiu a avut ca punct inițial discuțiile formale și informale purtate cu cadrele didactice care au fost și sunt încadrate la clasa pregătitoare, dar și dezbaterile și provocările studenților specializării Pedagogia învățământului primar și preșcolar.

În contextul datelor teoretice prezentate mai sus, plecăm de la premisa conform căreia *implementarea clasei pregătitoare atrage după sine riscurile inerente oricărui început, fiind vorba de elementele de noutate, și ineditul abordărilor metodologice și a demersurilor curriculare specifice, astfel că există atitudini dezirabile și indezirabile ale tuturor categoriilor de factori implicați în implementarea și organizarea procesului didactic specific.*

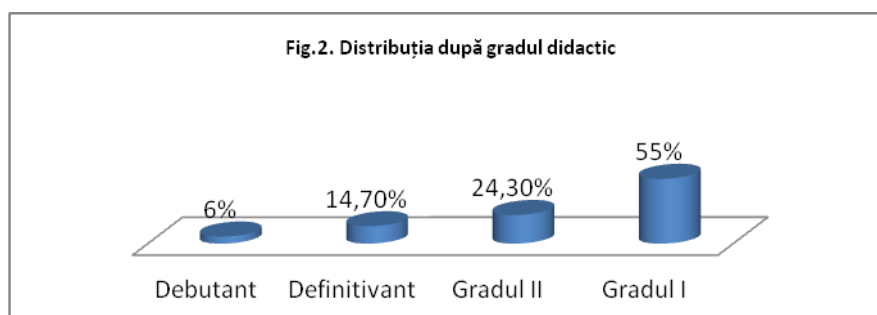
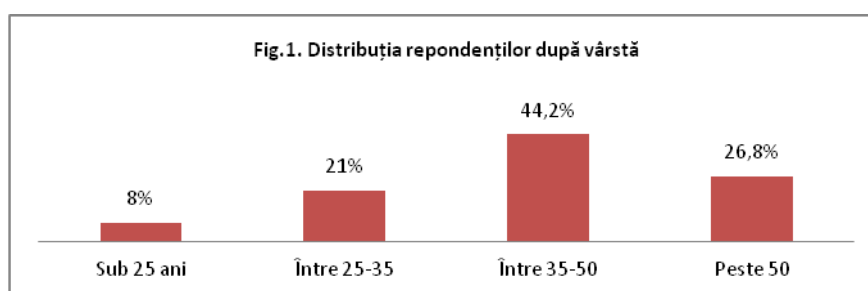
Metodologia și rezultatele studiului

Ca metodă de cercetare am utilizat ancheta pe bază de chestionar, construit din itemi deschiși, închiși și cu algere multiplă. Chestionarul a fost administrat unui eșantion format din 151 cadre didactice din județul Bistrița-Năsăud, încadrate la clasa pregătitoare. Considerăm că eșantionul este reprezentativ la nivelul județului, deoarece au fost chestionate aproximativ 85% dintre cadrele didactice încadrate la clasa pregătitoare în anul școlar 2013-2014, atât din mediul urban, cât și din cel rural.

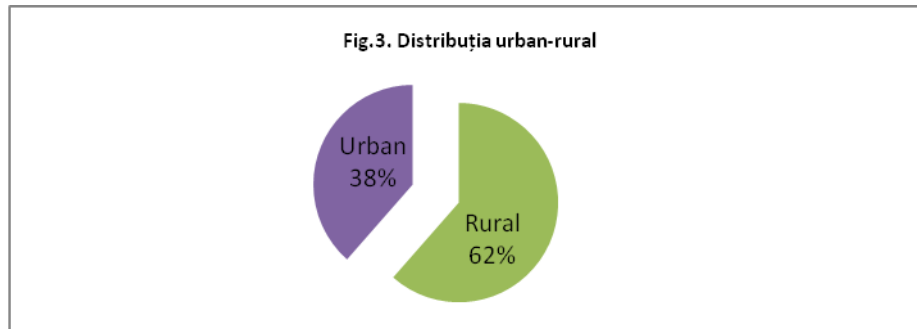
Chestionarul a cuprins întrebări referitoare la:

- *vârsta, gradul didactic și mediul de proveniență;*
- *oportunitatea implementării clasei pregătitoare, începând cu anul școlar 2012-2013 la nivelul învățământului primar;*
- *măsura în care este adecvat curriculumul pentru clasa pregătitoare la specificul vârstei;*
- *enunțarea a trei propuneri pentru ameliorarea curriculumului pentru clasa pregătitoare;*
- *precizarea unor elemente specifice unei logistici didactice minime necesare funcționării optime a clasei pregătitoare și enunțarea logisticii reale existentă în școală;*

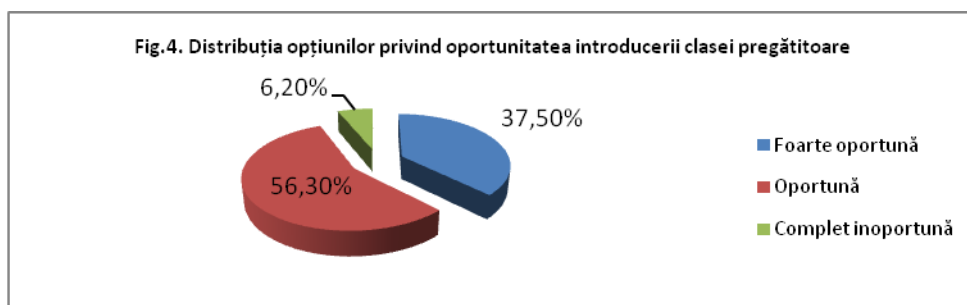
Ne-am propus să identificăm experiența didactică și distribuția opiniei respondenților pe categorii de vârstă. Interpretarea datelor obținute se reflectă în figurile 1 și 2:

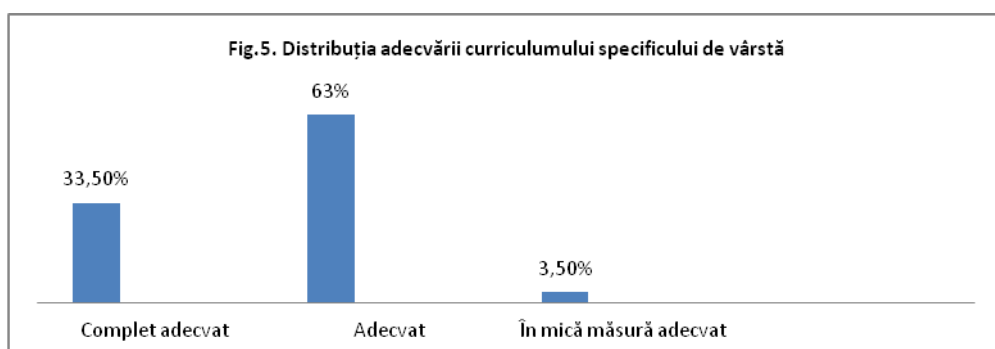
Având în vedere configurația geografică a județului Bistrița-Năsăud, mai puțin urbanizată, majoritatea respondenților provine din mediul rural (61%), în timp ce din mediul urban, provin 39% dintre respondenți (fig.3).

Privitor la introducerea clasei pregătitoare în sistemul de învățământ din România, am sondat percepția respondenților față de oportunitatea sau inoportunitatea acestei decizii, rezultatele obținute sunt configurate conform fig. 4:

Deoarece una dintre componentele vulnerabile ale învățământului românesc o reprezintă curriculumul, am introdus în chestionar un item prin care am solicitat ca respondenții să-și exprime opinia față de adecvarea curriculumului clasei pregătitoare la particularitățile psihopedagogice specifice vârstei de 6 ani (Fig. 5):

În ceea ce privește logistica necesară funcționării optime a activității didactice la clasa pregătitoare, cadrele didactice chestionate au optat din lista celor date pentru următoarele elemente, în ordinea preferințelor:

- spații destinate activităților ludice și de relaxare;
- existența mijloacelor de învățământ specifice nivelului de vârstă 6, 7 ani;
- mobilier specific vârstei de 6 ani;
- prezența în unitatea școlară a unui profesor logoped;
- prezența în unitatea școlară a unui profesor consilier;
- prezența în unitatea școlară a unui profesor de sprijin.

Prin intermediul următorului item, am dorit a cunoaște situația reală din școli și logistica de care acestea dispun. Astfel, s-a constatat că în mediul urban, toate școlile la care sunt încadrate cadrele didactice care predau la clasa pregătitoare beneficiază de logistica necesară și anume: resurse materiale care presupun spații destinate activităților ludice și de relaxare, mobilier specific vârstei de 6 ani, existența mijloacelor de învățământ necesare, iar resursele umane de care dispun se referă la profesori pentru învățământul primar, profesor logoped, profesor consilier și profesor de sprijin.

În mediul rural, situație se modifică, în sensul că sunt puse la dispoziția cadrelor didactice săli amenajate cu mobilier și materiale didactice specifice, dar nu există profesori logopezi, itineranți și consilieri.

Pentru a veni în sprijinul ameliorării curriculumului specific clasei pregătitoare am solicitat respondenților să propună soluții concrete în această direcție. Astfel că, am sesizat următoarele sugestii:

- dotarea claselor cu materiale didactice, pe care elevii și cadrele didactice să le utilizeze în mod eficient;
- identificarea problemelor concrete care apar în întocmirea documentelor la clasa pregătitoare;
- inoportunitatea scrierii cu litere de tipar;
- introducerea de manuale școlare;
- propunerea unui curriculum descongestionat;
- adaptarea curriculumului la specificul predării în regim simultan;
- eliminarea unor teme din programa școlară, cum ar fi exercițiile de adunare și scădere cu trecere peste ordin care ar trebui devansate în clasa I;
- diminuarea numărului de elevi din clasele pregătitoare;
- implicarea părinților în activitatea școlară și extrașcolară;
- softuri educaționale de calitate și acces la calculatoare și internet pentru elevii din toate mediile;
- existența în sala de clasă a unor spații pentru relaxare;
- exercitarea rolurilor cadrului didactic: sprijin, mediere, facilitare a învățării;
- la clasele cu predare în limba maternă, să nu fie introdusă limba străină.

Concluzii

Trebuie să precizăm faptul că studiul în sine prezintă o serie de limite date de:

- ✓ imposibilitatea generalizării rezultatelor obținute la nivelul întregului sistem de educație din România, din cauza eșantionului restrâns, chiar dacă acesta este reprezentativ pentru județul Bistrița–Năsăud;
- ✓ metodologia cercetării, deoarece metoda anchetei pe bază de chestionar oferă doar rezultate orientative;
- ✓ relativa disponibilitate a cursanților atunci când sunt solicitați să completeze chestionarul.

Cu toate acestea, suntem de părere că rezultatele obținute în urma demersului nostru investigativ, pot fi luate în considerare de toți cei implicați în mod direct sau indirect în aplicarea și implementarea metodologiei specifice clasei pregătitoare.

Procesul de învățământ specific clasei pregătitoare trebuie să considere și să reconsidere faptul că elevul de 6 ani vine la școală cu achiziții și comportamente formate în medii total diferite, cu personalitatea și universul său unic, specific vârstei, cu atitudini și dispoziții afective din cele mai diverse. Construcția proceselor de predare, învățare și evaluare se realizează prin respectarea principiilor didactice, prin respectarea drepturilor copilului, prin stimularea învățării pe baza unor activități și strategii inovatoare, prin evidențierea calităților și a valorii fiecărui elev, în așa fel încât, acesta să fie pregătit pentru dezvoltarea celor 8 competențe-cheie transferabile și transversale, aplicabile în situații reale de viață.

Bibliografie

Culea, L., Axente, M.,(2012), *Ce și cum predăm la clasa pregătitoare. Ghidul Profesorului*, Editura Diana, Pitești.

*** *Competențele profesorilor și ale directorilor de licee din mediul rural din România și din alte state din Uniunea Europeană* - analiză comparativă Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. Centrul Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar (2007).

*** European Commission, Directorate-General for Education and Culture, *Basic skills, entrepreneurship and foreign languages*, in Implementation of “Education & training 2010” – work programme, Progress Report, (2003), p. 11.

*** Documentele profesorului pentru clasa pregătitoare, Editura Sigma, București, 2012.

*** Legea educației naționale- Legea Nr. 1, 2011

*** OMECTS Nr.3654 din 29.03.2012 – privind aprobarea planurilor cadru de învățământ pentru învățământul primar, ciclul achizițiilor fundamentale – clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a și Metodologia privind aplicarea planurilor cadru de învățământ pentru învățământul primar, ciclul achizițiilor fundamentale – clasa pregătitoare, clasa I și clasa a

*** OMECTS Nr. 3656 din 29. 03.2012- privind aprobarea programelor școlare pentru clasa pregătitoare din învățământul primar.